

Diskutovali o budúcnosti špeciálnej rastlinnej výroby na Slovensku

Špeciálna rastlinná výroba sa v posledných rokoch teší veľkému záujmu verejnosti, ale aj politikov. Často sa spája so zvyšovaním potravinovej sebestačnosti našej krajiny. Zelenina, zemiaky a hrozno sú produkty, na ktoré naozaj máme vhodné pôdnoklimatické podmienky. Zvýšiť výmery a tak aj produkciu základných komodít by preto nemalo znamenať výrazný problém. Prax nám však ukazuje, že je to práve naopak. Produkčné plochy sa v posledných rokoch znižujú a sebestačnosť klesá.

Vrcholiace prípravy Intervenčnej stratégie novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky dávajú nádej, že sektor špeciálnej rastlinnej výroby by sa mohol opäť naštartovať. Svoje požiadavky a problémy predostreli pestovatelia týchto komodít ministromi pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Samuelovi Vlčanovi na odbornom seminári o budúcnosti špeciálnej rastlinnej výroby na Slovensku v Mojmírovciach.

Budú sa doladovať už len detaily

„Pri intervenčnej stratégii ide o rozdeľovanie zdrojov a tých bude od roku 2023 ročne o 82 mil. eur viac,“ začal svoje rozprávanie pred plnou sálou pestovateľov minister Samuel Vlčan. Zvýšenie zdrojov má pomôcť zvýšiť ekonomický výkon agropotravinárskeho sektora na Slovensku. „Boli tu zle nastavené pravidlá pre integrovanú produkciu. Chceme to opraviť a nebránime sa zmeniť aj niektoré koncepčné dokumenty. Pri samotnej Intervenčnej stratégii SPP ale máme relatívne málo času na nejaké závratné zmeny,“ doplnil minister.

Nie len výška, ale aj nastavenia podpôr

Okrem samotných európskych podpôr trápia pestovateľov aj rôzne nariadenia, zlé interpretácie či nepochopenie praxe.

Jedným z problémov je aj definícia špeciálnej rastlinnej výroby, ktorá by podľa slov ministra mala mať spoločne s ďalšími dôležitými pojmami svoje vysvetlenie v pripravovanom zákone o poľnohospodárstve.

Pre pestovateľov viniča je veľký problém nastavenie podpory na vysádzanie nových vinohradov, aj keď je o výsadbu veľký záujem. Každý z nás tiež obdivuje krásne vinohrady na terasách, no pravdou je, že pestovateľom prinášajú množstvo problémov, navyše sú bez reálnej podpory na integrovanú produkciu.

„Je tu obrovský záujem o výsadbu vinohradov, ktorá sa umožnila napríklad s podporou reštrukturalizácie. Tu ale nebol zvládnutý manažment a všetko ostalo len na papieri. Postupne sa nazbierali žiadosti za 25 mil. eur, ale ročne dokážeme vykryť len žiadosti za 4 mil. eur. Množstvom žiadostí sa tak vinohradníkom dotácie skrátili až o 34 %. Navyše, dnes ani nevedia, aj napriek schváleným žiadostiam, aká bude ich výsledná podpora,“ popisala problém výkonná riaditeľka Zväzu vinohradníkov a vinárov Slovenska Jaroslava Kaňuchová Pátková. Podpory sú podľa vinohradníkov teda len na papieri, reálne čerpanie je však niečo úplne iné. „Pestovatelia nedokážu na terasy získať žiadne podpory na integrovanú produkciu. Kontrolóri z PPA túto plochu vždy rozkúskujú a pestovateľ nedostane žiadnu podporu. Tie nádherné vinohrady, ktoré u nás máme, sú bez podpory na integrovanú produkciu,“ doplnila Jaroslava Kaňuchová Pátková.

Ťaháme za kratší koniec

V sektore je množstvo neriešených tém, ktoré znižujú konkurencieschopnosť našich producentov. Chýbajú investície do spracovateľských kapacít, ktoré sú úzko prepojené práve so špeciálnou rastlinnou výrobou, ale aj inštitút sezónneho zamestnávania, ktorý sa v rámci sektora rieši už vyše 10 rokov. Nemecko nám aktuálne 'kradne' pracovníkov vďaka špeciálnej legislatíve, pri ktorej zo mzdy 9,90 eur na hodinu neplatia zamestnávateľia žiadne odvody iba 5 % daň. Čistej mzde 9,40 eur sa nedokážeme priblížiť ani len zďaleka.

Dlho diskutovanou témou je aj marketingový fond a podpora spotreby ovocia a zeleniny na

Slovensku. „Spotreba ovocia je u nás veľmi nízka. Aj preto je aktuálna pandemická situácia taká vážna. Práve v tejto dobe by sme si mali uvedomiť dôležitosť konzumácie ovocia a priblížiť sa k európskemu priemeru, ktorý je 400 gramov na osobu a deň. Priemer u nás je pritom len približne 200 gramov ovocia na osobu,“ apeloval prezident Ovocinárskej únie SR Marián Varga.

Stále sa čaká na vyhlásenie výziev

Pestovatelia a aj spracovatelia stále čakajú na vyhlásenie dôležitých výziev. Minister na seminári prisľúbil spustenie výzvy 4.2 do konca aktuálneho roka. Výzva 4.1 by mala byť k dispozícii v druhej polovici januára. Ministerstvo má pripravené aj výzvy s nižšími alokáciami – 6.1 a 6.3 na podporu malých pestovateľov. „Pri samotných podporách v ďalšom programovacom období počítame s 27,5 mil. eur na ovocie a zeleninu, 19,5 mil. eur na vinohrady a zemiaky dostanú podporu priamo z prvého piliera približne 25 mil. eur. Pri integrovanej produkcii sa hektárová podpora pri všetkých komoditách zvyšuje,“ spresnil minister Samuel Vlčan.

Pripravme sa na náročné obdobie

Predseda SPPK Emil Macho na podujatí vyjadril poklonu všetkým, ktorí sa venujú špeciálnej rastlinnej výrobe, ale aj živočíšnej výrobe, pretože si vybrali omnoho náročnejšiu cestu ako pri pestovaní iných komodít, ktorých ceny vystrelili nahor. „Robíte niečo, čo prináša často omnoho nižšiu hodnotu za omnoho viac práce. Za to vám patrí taká ľudská poklona a vďaka. Európska politika nás núti znižovať produkciu. Nemôžeme sa teda spoliehať na európsku legislatívu a európske zdroje. Európske zdroje môžu byť akosi barličkou, ale omnoho dôležitejšia bude naša domáca legislatíva a štátne zdroje,“ povedal prítomným pestovateľom predseda najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku.

Hlavný organizátor podujatia Jozef Šumichrast, predseda Zemiakarskeho a zeleninárskeho zväzu SR, víta otvorenú diskusiu na takomto fóre s ministrom pôdohospodárstva a verí, že príprava strategických dokumentov sa čoskoro uzavrie. „Aj dnes sme sa v debate pohli o istý kúsok vpred. Celkové nastavenie podmienok pre našich pestovateľov je ešte na diskusiu. My len jednoducho chceme, aby boli financie aj reálne čerpatelné,“ vyhlásil na seminári Jozef Šumichrast.

Po finálnom odklepnutí nových podmienok bude mať PPA približne pol roka na nastavenie nových pravidiel, ktoré začnú platiť 1. januára 2023. Predstavitelia samospráv preto hovoria o mimoriadne náročnom období, ktoré máme pred sebou.